

Havi gazdasági és költségvetési gyorstájékoztató (2015. szeptember)

A **magyar gazdaság** az I. negyedévben 3,6, a másodikban 2,7%-kal növekedett, a **lassulás** elkezdődött. Jelentősen visszaesett a mezőgazdaság teljesítménye (az első félévben 14%-kal). Továbbra is jól teljesít az ipar (+7%), az építőipar (+8%) és a kereskedelem (+5%). A beruházások alig nőttek, de a fogyasztás határozottan gyorsult. A külső egyensúly kedvezően alakult: az export dinamikája ugyan nem nagyobb a 2014 évinél, de az importé mintegy 3 százalékpontot esett (főleg a beruházások megtorpanása miatt). A második félévben és 2016-ban további lassulás valószínű, így az idei év egészében 2,7, jövőre 2%-os gazdasági növekedés prognosztizálható.

Összefoglaló adatok, 2013-2016

	2013	2014	2015. I-II. né.	2015	2016
GDP (előző év = 100)	101,5	103,6	103,1	102,7	102
Beruházás (előző év = 100)	107,2	114,0	100,4	100	95
Fogyasztás (előző év = 100)	100,2	101,6	102,6	102,5	101,5
Folyó fizetési mérleg egyenlege (milliárd €)	4,1	4,1	2,0*	6,0	6,5
Folyó fizetési és tökélmérleg/GDP (százalék)	7,7	7,8	11,0*	8,3	6,8

*/I. né. Forrás: KSH, MNB. 2015-2016: GKI

A piacok és az előrejelzések kritikus pontja immár nem a görög, hanem a **kínai helyzet**. Itt az utóbbi hetek fejleményei (a gazdasági növekedés lelassulása, a részvénytőke buborék kidurranása és a júan leértékelése) a beruházások, az építőipar és a feldolgozóipari export erőltetett expanziójára támaszkodó növekedési modell kifulladását jelzik. A fogyasztáson és a szolgáltatásokon alapuló **új növekedési pályára való áttérés negatív globális hatásokat váltott és válthat ki**. A részvénytőke buborék és az árfolyam kezelése erodálta a kínai döntéshozók iránti bizalmat, kérdéses a piaci reformok iránti elkötelezettségük. Mindez összességében **negatívan hat a világgazdaság** (s ezen belül Németországon keresztül Magyarország) **növekedési lehetőségeire**. A politikai kockázatok közül az Európára irányuló **migrációs nyomás** került előtérbe, itt a megoldásnak még a körvonalai sem látszanak. Mindemellett a többi válsággóc (pl. Ukrajna) esetében is éleződhet a helyzet.

Az EU-ban idén az **üzleti várakozások** - beleértve ebbe a magyar szempontból különösen fontos német ipari bizalmi indexet is – eddig jellemzően változatlanok, de a 2014. II. félévinél kedvezőbbek voltak. A hullámváz augusztusban az ipar kivételével minden ágazatban éppen némi javulást, sőt az idei csúcs elérését mutatta. Az ipari várakozások azonban augusztusban idei mélypontjukra estek (különösen Németországban.) Augusztusban a **GKI-Erste konjunktúra-index** (szezonális hatásoktól megtisztított) értéke júliushoz képest kissé növekedett s ezzel idei csúcsára ért. A vállalatok és a lakosság körében fennmaradt, sőt enyhén tovább javult a korábban tapasztalt kedvező hangulat. Az

üzleti várakozások alig változtak, de a fogyasztóké számottevően javult.

Az **ipari termelés** júliusban 3,4, az első hét hónapban 6,7%-kal bővült az egy évvel korábbihoz képest. Az első félévben egyértelműen az export (+9,4%) húzta az ipar teljesítményét, a belföldi eladások szerényebb mértékben bővültek (3,3%-kal). Az ipari **bizalmi index** augusztusban lényegében stagnált. Az **építőipari** termelés júniusban több mint 10%-kal bővült s az első félévi adat is impozáns (+8%). A szerződésállomány azonban tovább csökkent, az első félév végén ennek volumene az egy évvel korábbinak alig több mint fele volt. Az ágazat **bizalmi indexe** – a júliusi erős visszaesés után – pozitívan korrigált.

Reálfolyamatok, 2013-2016

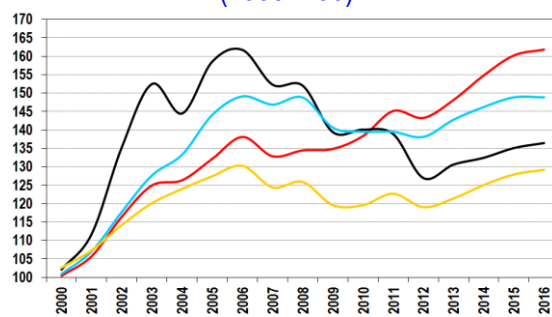
(volumen, előző év azonos időszaka = 100)

	2013	2014	2015 I-VII. hó	2015	2016
Ipari termelés	101,4	107,6	106,7	107,5	105
Építőipari termelés	109,6	114,2	108,0*	103	102
Export	104,8	107,1	108,9*	109,4	105,5
Import	105,0	108,8	107,5*	108,7	104
Kiskereskedelmi forgalom	101,9	104,1	106,3	105	102

Forrás: KSH, *I-VI. hó, 2015-2016: GKI

A **kiskereskedelmi** forgalom az első hét hónapban 6,3%-kal növekedett, amiben a fehéredésnek is nagy szerepe lehetett. Az ágazat **bizalmi indexe** augusztusban alig változott. A **szolgáltató** szféra GDP-termelésének dinamikája (+2,4%) az első félévben kissé elmaradt a nemzetgazdaság egészére jellemző adattól. Az átlagosnál gyorsabban nőtt a turizmus-szektor, a szállítási és infó-kommunikációs szektor átlag körül, az ingatlanügyletek ágazat minimálisan bővült. Ez utóbbi területről egyre-másra érkeznek a „győzelmi jelentések”, de ezt a statisztika egyelőre nem igazolja vissza. A szolgáltatói **bizalmi index** komoly derülést tükröz.

Reálkereset és -nyugdíj, 2000-2016 (1999=100)

Forrás: KSH, GKI

A **pénzügyi szektor** teljesítménye az első félévben 0,6%-kal csökkent. A folytonosan és általában a bankok kárára változó szabályozási környezet miatt e területen idén aligha lesz növekedés. Miközben az év során az államadósság nő, a másik két fő jövedelemtulajdonos hitelállománya csökken. A lakáshitelek állománya az első

hét hónapban 8,2, a vállalati hiteleké az első félévben 7,6%-kal mérséklődött. A hitelezésben **fordulat** legkorábban 2016-ban várható. A lakossági hitelezésben azonban a július 1-jén életbe lépett CSOK-nak és a használt lakáspiac felpörgésének enyhe keresletnövelő hatása van.

Munkaerő-piaci folyamatok, 2013-2016

	2013	2014	2015. I-VI. hó	2015	2016
Munkanélküliségi ráta (időszak végén)*	9,1	7,1	6,8***	7	6,8
Bruttó kereset (versenyszféra)**	103,6	104,3	103,6	103,5	103
Bruttó kereset (kötségvetési szektor)**	103,6	101,2	102,9	102	102,5
Reálkereset **	103,1	103,2	103,6	103	101,3

* Százalék ** Előző év azonos időszaka = 100, ***/ V-VII. hó

Forrás: KSH, 2015-2016: **GKI**

A **munkanélküliségi ráta** a május-júliusi időszakban 6,8% volt, ami 1,2 százalékpontos csökkenést jelent az egy évvel korábbihoz képest. A **legalább ötfős cégeknél** és a költségvetési intézményeknél 2,4%-kal nőtt az alkalmazottak száma az első félévben. A költségvetési szektorban 0,8, **a versenyszektorban 2,8%-kal volt magasabb a létszám**, ez sok év után végre kedvező jelenség. A **foglalkoztatási** hajlandóság augusztusban az iparban és a kereskedelemben határozottan, az építőiparban kissé javult, viszont a szolgáltató szektorban némileg romlott.

A hazai **árszínvonal** 2014 áprilisától idén májusig szinte minden hónapban csökkent, májustól júliusig azonban átlagosan 0,5%-os áremelkedés következett be az egy évvel korábbihoz képest. Augusztusban – jórészt az üzemanyagárak csökkenése miatt – **ismét eltűnt az infláció**: ebben a hónapban a fogyasztói árszínvonal megegyezett az egy évvel korábbival.

Az első félévben a bruttó bérek 3,4%-kal nőttek, ezen belül a versenyszférában 3,6%-kal. A reálkeresetek 3,6%-kal emelkedtek. Ez az év hátralévő részében az áremelkedések miatt kissé lassulni fog. A **fogyasztás dinamikája** az első félévben 2,6%-kal (a vásárolt fogyasztás csaknem 3%-kal) emelkedett, ami az év egészére is jellemző lehet. 2016-ban a szja 1 százalékpontos csökkenése ellenére, főleg az emelkedő infláció következtében a reálkeresetek dinamikája lassul.

A **beruházások** az első félévben 1,7%-kal nőttek. A gépberuházások stagnáltak, míg az építések csaknem 3%-kal bővültek. Az ágazatok közül jelentős a visszaesés a mezőgazdaságban (-22%) és a kereskedelemben (-11%). Kisebbs csökkenés következett be az építőiparban (-4%) és a feldolgozóiparban (-3,5%). Ugyanakkor jelentős a növekedés a szállítás (+27%) és az energetika (+28%) területén. Az idei év egészében stagnálás, jövőre némileg csökkenő beruházási volumen várható.

Kamat- és árfolyamkörnyezet, 2013-2016 (időszak végén)

	2013	2014	2015. VIII. hó	2015	2016
MNB alapkamat	3,0	2,10	1,35	1,35	2
FED alapkamat	0,25	0,25	0,25	0,50	0,90
ECB alapkamat	0,25	0,05	0,05	0,05	0,05
Euró/forint árfolyam	296,9	308,7	308,3*	310	320

Forrás: MNB, */ I-VIII. hó, 2015-2016: **GKI**

Az **MNB** – korábbi kommunikációjának megfelelően – augusztusban nem csökkentette tovább az amúgy is **rekord alacsony alapkamatot**. A Fed kamatemelésével kapcsolatos várakozások az elmúlt hetek tőzsdei visszaesése miatt elbizonytalanodtak, elképzelhető a szigorítás kezdetének november-decemberre halasztása. A hazai szigorítás üteme és mértéke a FED döntéseinek mértékétől, annak piaci fogadtatásától függ

Egyensúlyi folyamatok, 2013-2016

	2013	2014	2015. I-VIII. hó	2015	2016
Fogyasztói árindex	101,7	99,8	99,8	100,0	102,0
1 éves referencia-hozam (százalék)	3,0	1,76	0,7	1,0	3,5
Áruforgalmi egyenleg (milliárd euró)	6,6	6,4	4,9*	8,5	9,5
Államháztartási hiány (önkormányzatok nélkül, milliárd forint)	929,2	825,7	914,9	900	700

Forrás: KSH, MNB, NGM. */ 2015. I-VII. hó, 2015-2016: **GKI**

Az 1 éves állampapír **referenciahozama** augusztusban újabb rekord alacsony szintre csökkent (0,7%) s kisebb mértékben, de tovább mérséklődtek a hosszabb lejáratú papírok hozamai is.

Fontosabb adóbevételek, 2015 (milliárd forint)

Bevételek	Előirányzat	2015. I-VII. hó		GKI prognóza
		Tény	Előirányzat százalékában	
Központi költségvetés	10933	5927	54,2%	10800
Áfa	3172	1739	54,8%	3150
Jövedéki adó	913	533	58,4%	950
Szja	1640	981	59,8%	1700

Forrás: NGM, **GKI**

Költségvetési szempontból az adóbevételek kedvező alakulása következtében jól indult 2015, az első öt hónap hiánya – elsősorban az adóbevételek részben fehéredéssel is összefüggő - gyors emelkedése következtében az éves előirányzatnak csak 58%-a volt. A nyári hónapok azonban kedvezőtlen fordulatot hoztak, az **államháztartás hiánya** azonban augusztus végére elérte a kormány által tervezett deficit 102,5%-át. Ebben fontos szerepe van az EU-finanszírozás elapadásának; azokhoz az ügyekhez kapcsolódó kifizetéseket ugyanis, amelyben a kormány vitában áll az Európai Bizottsággal, az EU egyelőre nem utalja át, miközben a kormány a kedvezményezetteknek teljesíti a kifizetéseket. Emellett a nyár elején törvénybe iktatott többletkiadások, az új – például a migrációval összefüggésben – elhatározott ráfordítások, egyes adófajták EU általi felfüggesztése további feszültségeket valószínűsít, nem is említve a nagy ellátó rendszerek többségében érzékelhető minőségromlást. A II. negyedév végére a GDP-arányos államadósság jelentősen, az első negyedév végéhez viszonyítva 2 százalékponttal, 2014 végéhez képest 2,7 százalékponttal, 79,6%-ra emelkedett. A kormány azonban évközi beavatkozással, a szokásos trükkök alkalmazásával képes lehet az előirányzott GDP-arányos hiány megközelítésére – **idén 2,4% helyett a tavalyi 2,6%**, jövőre 2% helyett 2,3% elérésére, sőt az államadósság szerény csökkentésére is.